

INVESTOVANIE

Hodina 2

Ozrejmienie témy

ÚVOD

Zarábať peniaze bez práce je snom každého z nás a dá sa to docieľiť práve investovaním. S investovaním sa vždy spája určité riziko a práve výnos je odmena za jeho podstúpenie. Okrem toho je investovanie jediným spôsobom, ako efektívne bojovať s infláciou. V dnešnej dobe prejavuje stále viac a viac mladých ľudí záujem o investovanie, chcú si peniaze zhodnocovať sami, ale veľakrát im chýba základné vzdelanie. Cieľom tejto témy bude vysvetliť základ investičných inštrumentov. Jej cieľom nie je vysvetliť do hĺbky, ako investovanie funguje, ale pripraviť žiakov na to, s čím sa budú s najväčšou pravdepodobnosťou stretávať.

POJMY

Investovanie – je premyslený spôsob využitia peňazí. Cieľom je dosiahnuť zisk pri primeranom riziku, dodržaní času a naplnení investičného zámeru.

Zisk (výnos) – je odmena za podstúpené riziko investície. Opakom zisku je strata.

Riziko – je pravdepodobnosť, že nedosiahnem svoj cieľ. Bezriziková investícia neexistuje, preto je potrebné s ním počítať. Riziko treba riadiť a prispôbiť tomu nastavenie svojich investícií, výber investičného nástroja i časový horizont investície.

Časový horizont – predstavuje dobu, na ktorú nechám svoje peniaze „pracovať“, a teda dobu, na ktorú som ochotný vzdať sa odložených finančných prostriedkov, aby som na konci tohto obdobia dosiahol svoj cieľ.

Investičný cieľ – je zámer, pre ktorý sa investuje. Môže zahŕňať štúdium, bývanie, dôchodok, drahšie veci, dovolenky, budovanie majetku a ďalšie.

Investičný nástroj – je pomenúvaný produkt (trieda aktív), do ktorého investor vložil svoje finančné prostriedky, úspory.

Investor – je každý človek, ktorý sa rozhodol vložiť svoje úspory do investičného nástroja s cieľom dosahovania zisku. Môže to byť aj podnikateľ, ktorý investuje do podnikania.

Klasické bankové produkty – bankové produkty (účty, vklady, sporenie) zhromažďujú peniaze ľudí. Banky tieto peniaze používajú pre svoju činnosť a úvery. Vklady sú chránené do 100 000 eur. Produkty sú spoľahlivé, ale výnosy sú nízke a likvidita obmedzená. Dobré na krátke obdobie a rezervu.

Likvidita – znamená rýchlosť, akou môžeme zmeniť investície na peniaze. To ovplyvňuje, ako ľahko a rýchlo môžeme prísť k hotovosti, keď to potrebujeme. Niektoré investície sú viazané na termín a ich predčasné zrušenie môže spôsobiť komplikácie a straty. Iné, ako burzové akcie, sú rýchlo dostupné, ale predčasný predaj môže priniesť riziko strát.

Železná rezerva – tvorí sa pre nepredvídateľné situácie, ako je strata práce či choroba. Odporúča sa uložiť 3-6 mesačných výdavkov na úsporný účet v banke pre okamžitý prístup bez poplatkov.

ZÁKLADNÉ PRODUKTY FINANČNÉHO TRHU

Produktmi finančného trhu sú podielové fondy, ETF fondy, akcie, dlhopisy, komodity. Tieto investičné nástroje sú vhodné na dlhodobé investovanie, nad 3 roky, často ideálne na dlhšiu dobu. Najmä do akcií je vhodné investovať na obdobie 10 rokov a viac. Sú vhodné na dlhodobé budovanie investičného portfólia.

Podielový fond je spoločný majetok viacerých ľudí, získaný nákupom cenných papierov od správcovskej spoločnosti. Tá investuje tieto peniaze. Fond je oddelený od spoločnosti a je riadený manažérmi. Poplatky sú vyššie a výnosy nižšie ako pri ETF alebo akciách.

ETF, doslovne **fondy obchodované na burze**, sú fondy, ktoré sú, rovnako ako podielové fondy, tvorené majetkom zloženým z rôznych aktív. Najvýznamnejším charakteristickým znakom ETF je, že sú verejne obchodovateľné na burze, kde sa správajú ako akcie. Väčšina ETF fondov sleduje určité burzové či komoditné indexy, ktoré zahŕňajú vývoj viacerých akcií, dlhopisov či iných aktív, vďaka ktorým nadobúdajú svoje vlastnosti.

Za splnenia podmienok definovaných zákonom získavajú investori do ETF aj oslobodenie od platenia dane z príjmu pri výplate zisku z predaja ETF. Tieto fondy možno nakúpiť cez obchodníka s cennými papiermi, ktorý má na to licenciu, a tiež je zabezpečená ochrana investície pre prípad sprenevery peňazí, na Slovensku tzv. Garančným fondom investícií do výšky 50 000 eur. ETF fondy sú výborné na tvorbu portfólia a na dlhodobé investovanie na 10 alebo viac rokov. Dlhodobým investovaním získavajú investori navyše výhodu **zloženého úročenia** = výnos z výnosu.

Akcia je majetkový cenný papier, prostredníctvom ktorého sa investor stáva spoluvlastníkom firmy, ktorej akciu alebo časť akcie si zakúpil. Niektoré firmy tiež vyplácajú tzv. podiel na zisku – dividendu, spravidla raz ročne alebo niekoľkokrát do roka. Investovanie do akcií sa spája s vysokou kolísavosťou hodnoty – ceny investície, preto je to nevhodný nástroj na krátkodobé investovanie, ale často vhodný nástroj na investovanie v dlhom časovom horizonte, 10 či viac rokov. Investovať do akcií je možné prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi za podobných podmienok ako pri investícii do ETF a taktiež s možnosťou uplatnenia rovnakých daňových výhod.

Dlhopis je dlhový cenný papier, je to vlastne pôžička podniku alebo štátu, ktorý tieto cenné papiere vydal. Výnos z dlhopisu sa nazýva kupón. Dlhopisy sa v porovnaní s akciami spájajú s nižšou kolísavosťou ceny, preto sú vhodné na investovanie v kratších časových horizontoch (3 a viac rokov) alebo na pridanie do portfólia k akciám na tlmenie kolísavosti investície. Oproti akciám však ponúkajú nižší výnos a často aj horšiu likviditu.

Portfólio je zostavou, kombináciou investičných nástrojov, resp. tried aktív, v majetku investora. Portfólio je držané a riadené samotným investorom (investícia do akcií, dlhopisov, komodít) alebo finančným profesionálom (investícia do podielových fondov alebo služba riadenia portfólia). Vytváranie portfólií slúži na znižovanie rizika investícií, zvýšenie pravdepodobnosti dosiahnutia zisku a je „šité na mieru“ požiadavkám konkrétneho investora v závislosti od jeho investičného cieľa, horizontu a podobne.

Regulácie zo strany NBS majú za úlohu ochrániť spotrebiteľov od nekalých praktík obchodníkov, ktorí môžu často lákať na vysoké výnosy. Pri investovaní treba preto overiť cez koho investujete. Ak firma propaguje, že má prospekt schválený NBS nejde o žiadnu výhodu na trhu, práve naopak by vám to malo indikovať, že niečo nie je v poriadku. Schválený prospekt znamená, že spĺňa všetky potrebné náležitosti, nehovorí však nič o rizikovanosti investície.

DÔLEŽITOSŤ TÉMY

Dôležité vedieť, prečo usporiť a investovať: boj proti inflácii, zlepšenie finančnej situácie, plnenie cieľov, zabezpečenie rodiny a dôchodku. Pri výbere investície poznať vzťah k riziku, odpovedať na otázky o cieľoch, výnose, strate. Zohľadniť náklady, poplatky, porovnať produkty a inštitúcie. Nepoužívať drahé životné poistenie. Obchodník s cennými papiermi pre dlhodobé a nízkonákladové investovanie.

UŽITOČNÉ ODKAZY

<https://www.youtube.com/watch?v=vdH23k5JeE>

Aktivity a cvičenia

ÚVOD

Aktivita č. 1

Ktorý parameter je najdôležitejší pri investovaní?

Čas

Kto je Warren Buffett?

Investor, podnikateľ

V akom veku sa stal Warren Buffett milionárom?

30 rokov

Môže investovať každý?

ÁNO

NIE

Vysvetlenie: Na úvod začneme so žiakmi preberať tému investovanie, ale od konca. Pozrieme sa na príbeh Warrena Buffetta, najznámejšieho investora, ktorý zarobil svoj majetok na kapitálovom trhu.

Jeho kľúčom k úspechu je čas. Warren zarobil vďaka dlhodobému investovaniu. Na obrázku, ktorý je na pracovnom liste, môžeme vidieť, ako mu majetok rastie exponenciálne, nie lineárne. V praxi to znamená, že drvivú väčšinu svojho majetku nadobudol v druhej polovici svojho života.

Vráťme sa však aj späť k úplne prvej lekcii, ktorá bola pre 5. ročník v téme „Práca a príjem“. Kedy sa stal Warren bohatý? Koľko peňazí človek potrebuje, aby sa naozaj mohol titulovať za bohatého?

Warren Buffett žije skromným životom, stále žije v tom istom dome, ktorý kúpil pred mnohými rokmi v Omaha, stále má rovnakú kanceláriu, dokonca bez počítača, pije obyčajnú Colu, obľubuje hamburgery a má bežné auto. Nepotrpí si na luxus. Na to, čo všetko má, nikdy veľa nepotreboval a bohatým sa stal vlastne už vtedy, keď jeho príjem prevrášil jeho výdavky na tento jeho bežný život. Zvyšok peňazí rozdáva na filantropiu. Pred pár rokmi venoval 1/3 svojho majetku nadácii Billa a Melindy Gatesovcov, s ktorými má skvelý vzťah.

Investovať môže dnes každý bez ohľadu na výšku financií alebo úroveň skúseností. Investovanie sa stalo vďaka novým trendom dostupné pre všetkých. Preto sa netreba báť a začať investovať čím skôr aj v malých sumách.

TRIEDY INVESTIČNÝCH AKTÍV

Aktivita č. 2

S pomocou učiteľa nájdí na internete triedy investičných aktív (do čoho všetkého sa dá investovať) a pridaj ich do tabuľky. Zisti, do čoho investuje Warren Buffett a čo je jeho príjmom.

Vysvetlenie: Poznáme niekoľko hlavných tried aktív, do ktorých sa dá investovať. Každé aktívum môže mať kapitálový výnos, t. j. výnos z jeho predaja. Ak nakúpim akciu za 100 € a predám ju za 120 €, potom je 20 € kapitálový výnos. Ak však vlastním akciu a dostanem dividendu v hodnote 5 €, ide o dividendový výnos.

Do čoho všetkého vieš investovať?	Ako sa nazýva príjem z daného aktíva?
Akcie	Dividenda
Dlhopis	Kupón
Nehnuteľnosti	Nájom
Podielové fondy	Môže byť všetko, v závislosti od fondu
Kryptomeny	Len výnos z predaja
Komodity	Len výnos z predaja

AKCIE A DLHOPISY

Aktivita č. 3

Aký je rozdiel medzi akciou a dlhopisom? V dnešnej dobe sa s akciou alebo dlhopisom vo fyzickej podobe už ani nestretneme, no pre investovanie sú tieto cenné papiere veľmi dôležité. Prirad' k nim ich vlastnosti a s učiteľom si ich vysvetlite:

Vysvetlenie:

Akcia je pre firmu majetkový cenný papier. Firma vydáva akcie, aby získala kapitál, ktorý je potrebný na fungovanie spoločnosti. Držitelia akcií sa stávajú akcionármi a majú právo podieľať sa na riadení spoločnosti a výsledku hospodárení. V akom rozsahu závisí od toho, koľko % spoločnosti prostredníctvom akcií vlastní.

Dlhopisy sú pre firmu dlhové cenné papiere. Firma ich emituje vtedy, ak potrebuje získať financie, ale nechce, aby sa niekto iný podieľal na riadení a zisku spoločnosti. Je to niečo ako úver. Držitelia dlhopisov majú nárok na fixne stanovený kupón. Dlhopisy so sebou nesú riziko, že je emitentom začínajúca alebo zle prosperujúca spoločnosť. Môže sa stať, že kupón ani istina nebudú vyplatené.

Možnosti:

Majetkový cenný papier, dlhový cenný papier, dividenda, kupón, aktívna účasť na riadení spoločnosti, bez účasti na riadení spoločnosti, kapitál spoločnosti, dlh spoločnosti.

Akcia

Typ cenného papiera:

Majetkový cenný papier

Forma návratnosti:

Dividendy/nárast hodnoty

Účasť na riadení:

Aktívna účasť

Dlhopis

Dlhový cenný papier

Kupón

Bez účasti na riadení

INVESTIČNÝ TROJUHOĽNÍK

Aktivita č. 4

Na to, aby sme si pre seba vybrali tú najvhodnejšiu investíciu, nám slúži tzv. „investičný trojuholník“. Ukazuje nám pomer rizika, výnosnosti a likvidity. Najprv si vysvetlíme tieto pojmy:

Vysvetlenie: Vysvetlite žiakom investičný trojuholník. Investičný alebo aj magický trojuholník sa používa na porovnanie miery rizika, likvidity a výnosnosti. Pomocou toho vieme povedať, či je daná investícia vhodná alebo nie. Ideálny trojuholník je taký, kedy je najvyšší výnos pri čo najnižšom riziku a zároveň je zachovaná aj najvyššia likvidita. Taký nástroj však neexistuje.

VÝNOS – inými slovami možno označiť ako odmenu investora za podstúpené riziko.

RIZIKO – hovoríme o riziku, že našim aktívam klesne hodnota, a teda stratíme časť peňazí, za ktoré sme ich kúpili.

LIKVIDITA – rýchlosť, akou sme schopní naše investície vymeniť späť na hotové peniaze pri čo najnižších nákladoch za platbu.

Ideálny investičný nástroj je taký, ktorý má vysoký výnos dosiahnutý pri najnižšom riziku a pri zachovaní čo najvyššej likvidity... Radi by sme mali všetko takto dokonalé, také aktívum však neexistuje.

INVESTIČNÝ TROJUHLNÍK V PRAXI

Aktivita č. 5

Nasledujúcim aktívam priradiť, aké majú riziko, likviditu a výnosnosť podľa nasledujúcej stupnice.

1 – nízke, 2 – stredné, 3 – vysoké, 4 – veľmi vysoké

Trieda aktív	Likvidita	Výnos	Riziko
Akcia Apple Inc.	4	2	2
Dlhopisy novovznikajúcej spoločnosti	1	3	3
Štátny dlhopis	3	1	1
Bitcoin	4	3	4
Nehnuteľnosť	1	2	2

Vysvetlenie: Účelom tejto aktivity je poukázať na to, ako funguje investičný trojuholník v praxi, a aby si žiaci uvedomili, že nie je napríklad dlhopis ako dlhopis. Záleží na konkrétnej situácii, tak je to vo financiách všade. V tejto aktivite je prípustná odchýlka o 1 stupeň, žiak/čka by si však mal/a vedieť obhájiť prečo.

Akcia Apple Inc. – Ide o jednu z najväčších spoločností na svete, ktorá veľmi dobre prosperuje, obchoduje sa na americkej burze, a preto je možné túto akciu kedykoľvek predať. Nehrozí, že by spoločnosť skrachovala, nemá však veľa priestoru rásť. Avšak je možné očakávať menší stabilný rast.

Dlhopisy novovznikajúcej spoločnosti – Ide o rizikovú investíciu keďže nevieme, či táto spoločnosť uspeje a bude generovať dostatok financií na splatenie svojich záväzkov. Väčšinou je takýto dlhopis aj ťažké predať pred dátumom splatnosti – čo znamená, že na svoje peniaze musíme počkať, kým prejde dohodnutý čas. Aj vtedy existuje riziko, že daná spoločnosť nebude mať prostriedky na splatenie svojho dlhu. Likvidita tohto nástroja zvykne byť teda nízka. Výnos je často vysoký, aby nalákal investorov, niekedy je však riziko skryté. Aj skúsený investor sa vie pri takomto dlhopise popáliť.

Štátny dlhopis – Dlhopis garantuje štát, preto je zvyčajne považovaný za skoro bezrizikový, avšak málo výnosný. Výnos sa mierne líši v závislosti od štátu, ktorý dlhopis vydal. Pri rizikových krajinách (napr. Grécko, Taliansko) bude výnos o niečo vyšší.

Bitcoin – Ide o veľmi rizikovú investíciu, pretože jeho cena je veľmi volatilná (veľmi kolíše), na druhej strane má vysokú mieru likvidity, keďže ho je možné predať 24/7.

Nehnuteľnosti – Sú stabilným investičným nástrojom, ich cena z dlhodobého hľadiska rastie. V miestach okolo Bratislavy a v samotnom meste je rast cien oveľa väčší, ako v iných kútoch Slovenska, ich cena však môže veľmi rýchlo klesnúť, ako napr. počas hypotekárnej krízy 2009. Nehnuteľnosti vedia priniesť zisk v podobe predaja za vyššiu cenu alebo prostredníctvom prenájmu.

PODIELOVÉ FONDY

Aktivita č. 6

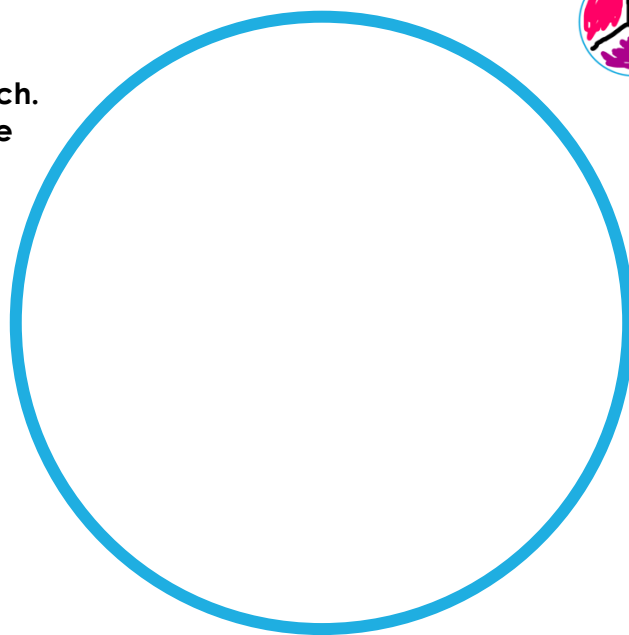
Urobte si vlastné portfólio. Pracujte v skupinách. Najprv nájdite na internete nejaké konkrétne aktíva a následne sa rozhodnite, či ich do vášho fondu zahrniete a aký im v ňom priradíte podiel.

Akcie:

Dlhopisy:

Komodity:

Iné:

S investovaním do fondov sú spojené poplatky. Je to podľa vás spravodlivé? Diskutujte o nich.

- Vstupný poplatok
- Správcovský poplatok
- Výstupný poplatok
- Poplatok za výkonnosť

VEDELI STE, ŽE?

Pasívne investovanie často využíva indexové fondy, ktoré sledujú vývoj trhu a minimalizujú potrebu aktívneho výberu investícií.

Vysvetlenie: Podielový fond je nástrojom kolektívneho investovania, podielnik sa vie takto podieľať na viacerých investíciách súčasne a rozdeliť, teda diverzifikovať, svoje riziko. Podielové fondy spravuje správcovská spoločnosť, ktorá si za to berie poplatky. Tie často výrazne znižujú výkonnosť daného fondu.

Žiaci majú za úlohu vytvoriť si vlastný podielový fond. Nechajte ich vytvoriť skupiny aspoň po 3 alebo 4, nech skúsia vybrať konkrétne aktíva, ktoré by tam chceli zahrnúť. Napríklad do poľa „Akcie“ môžu nájsť akciu Amazonu. Je úplne na nich, čo tam bude. Môžu vytvoriť čisto akciový fond alebo realitný, či zmiešať všetko možné. Priestor majú aj na možné neštandardné aktíva.

Cieľom je, aby si vyskúšali prácu portfólio manažérov, ktorí sa snažia poskladať fond. Následne ich nechajte prezentovať ich návrhy a dajte priestor ich kritickému mysleniu, tvorivosti a prezentačným zručnostiam. Mali by si obhájiť, prečo použili to, čo použili.

Samozrejme, nič nemusí byť zlá odpoveď. Ide tu naozaj len o to, aby žiaci hľadali, spolupracovali v tímoch a pri tom sa aj niečo naučili.

PREČO INVESTOVAŤ PRAVIDELNE?

Aktivita č. 7

Máš k dispozícii 1 200 € a môžeš ich investovať jednorazovo alebo pravidelne. Čo je výhodnejšie a čo bezpečnejšie? Vyskúšaj si to v tejto aktivite.

Na grafe vidíš vývoj ceny akcie určitej spoločnosti. Odpovedz na otázky pod grafom a skús určiť, ako sa bude vyvíjať cena akcie ďalej.

Vysvetlenie: V tejto aktivite sa pozrieme na to, prečo je pravidelné investovanie niekedy výhodnejšie ako jednorazové. Tu je ale dôležité poznamenať fakt, že trh sa nedá načasovať či predpovedať a určiť budúci vývoj akcie je skutočne len tip. Množstvo ľudí chce načasovať trh a nakúpiť za všetky svoje peniaze vtedy, keď je cena najnižšia, to však nevieme dopredu povedať, keďže vždy môže klesnúť ešte nižšie.

Pravidelným investovaním sa nákupná cena priemeruje a prípadné kolísanie cien na trhu je oveľa nižšie, ako pri jednorazovej investícii, okrem toho sa dá takto aj po malých čiastkach našetriť za pár rokov pomerne pekná suma peňazí.

Na grafe môžeme vidieť vývoj ceny akcie (zvislá os) v čase vyjadrenom v mesiacoch (vodorovná os).

Žiaci najprv určia, koľko akcií by nakúpili v 1. mesiaci a koľko by zarobili, keby akcie odpredali v 12. mesiaci.

V druhom kroku si vyskúšajú, ako by to vyzeralo, keby rovnakú sumu investovali pravidelne (pre zjednodušenie na 4-krát, ale najlepšie je investovať každý mesiac).

Počet nakúpených akcií vypočítame takto: $(\text{INVESTOVANÁ SUMA} : \text{CENA AKCIE V ČASE NÁKUPU})$. Napríklad v 1. mesiaci je to $200 : 100 = 2$.

Výnos vypočítame takto $(\text{SÚČET NAKÚPENÝCH AKCIÍ} \times \text{CENA AKCIE V ČASE PREDAJA} - \text{INVESTOVANÁ SUMA})$.

Priložená fotka potom nádherne ilustruje to, ako funguje finančný trh.

Koľko akcií by si nakúpil/a 1. mesiac pri jednorazovej investícii 800 €?

8

Koľko akcií by si nakúpil/a za 200 € tieto mesiace? (každý mesiac 200 €):

2. mesiac **2,22**

4. mesiac **2,35**

6. mesiac **2,22**

8. mesiac **1,66**

Aký bude tvoj výnos z pravidelnej investície ak ju odpredáš 12. mesiac?

214 €

$$(2,22+2,35+2,22+1,66) \times 120 - 800 = 214 \text{ €}$$

